

Att bedöma trovärdighet och genuinitet

Göteborg 18 april 2018

Tro och trovärdighet – konvertiter i asylprocessen

Michael Williams medlem i SKRs migrationsarbetsgrupp
Migrationskonsult Svenska kyrkan

Överblick

- * Den rättsliga bakgrunden
- * Vägledande beslut internationellt och nationellt
- * Migrationsverkets utredningsmall i konvertitfall
- * Kyrkornas syn och agerande
- * Svenska värderingar i ett globalt sammanhang
- * Vad innebär att konvertera?
- * Diskussion

Flykting

Är en person som i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av

- * sin ras
- * **religion**
- * nationalitet
- * tillhörighet till viss samhällsgrupp eller
- * politisk åskådning

befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan... icke önskar sig att begagna sig av sådan lands skydd

Artikel 1:2 Konventionen om flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen) 1951

Religion och asyl: UNHCR:s handbok

Religionsfrihet innefattar en persons frihet att byta religion samt frihet att utöva den offentligt och enskilt, genom undervisning, andaktsövningar och gudstjänster eller enskilt genom iakttagande av religiösa sedvänjor

Förföljelse på grund av religion kan anta olika former: förbud

- mot medlemskap i ett religiöst samfund
- mot enskild eller offentligt gudstjänstutövning eller
- mot religiös undervisning eller allvarliga diskrimineringsåtgärder riktade mot personer på grund av att de utövar sin religion eller tillhör ett visst religiöst samfund

EU:s skyddsgrundsdirektiv

Begreppet **religion** skall särskilt omfatta **teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i, eller avstående från deltagande i, formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning** Artikel 10.1 b

EU domstolens beslut 5 september 2012 i mål C 71/ 11 och C 99-11 Frågeställningen

- * "Föreligger det en välgrundad fruktan för förföljelse, i den mening som avses i artikel 2 c i direktiv[et] ..., om det står klart att asylsökanden, vid sin återkomst till ursprungslandet, kommer att ägna sig åt vissa religiösa handlingar som ligger utanför själva kärnan av religionsfriheten, trots att detta kommer att leda till fara för hans eller hennes liv och lem eller fysiska frihet, **eller kan det förväntas att asylsökanden ska avstå från sådana handlingar?"**

Det föreskrivs inte i någon av dessa regler att behöriga myndigheter, vid bedömningen av hur stor risken är för faktisk förföljelse i en viss situation, ska beakta den berördes möjlighet att **undvika risken för förföljelse genom att avstå från den aktuella religiösa handlingen** och, följaktligen, från det skydd som direktivet syftar till att säkerställa för vederbörande genom att denne kan beviljas flyktingstatus. (78)

Härav följer att när det har fastställts att den berörde vid återvändandet till sitt ursprungsland kommer att utföra religiösa handlingar som innebär en verklig risk för förföljelse, ska vederbörande tillerkännas flyktingstatus enligt artikel 13 i direktivet. **Den omständigheten att vederbörande kan undvika risken genom att avstå från vissa religiösa handlingar saknar i princip relevans.**

(79)

Artikel 2 c i direktivet ska tolkas så, att en asylsökandes fruktan för förföljelse är välgrundad när behöriga myndigheter med hänsyn till dennes personliga omständigheter finner det rimligt att tro att vederbörande vid återvändandet till sitt ursprungsland kommer att utföra sådana religiösa handlingar som utsätter denne för en verklig risk för förföljelse. **Vid den individuella bedömningen av en ansökan om flyktingstatus kan dessa myndigheter inte rimligen förvänta sig att sökanden ska avstå från dessa religiösa handlingar. (80)**

MIG 2011:29 Vägledande beslut från Migrationsöverdomstolen

- * Vid bedömningen av en påstådd fruktan för religionsbaserad förföljelse är **trovärdigheten av central betydelse**. När det handlar om konversion som sker i mottagarlandet påkallar trovärdighets-frågan extra uppmärksamhet. Det **krävs då en omsorgsfull utredning angående den klagandes genuinitet när det gäller konversionen**.

MIG 2011:29

- * **Om bedömningen istället utmynnar i att personen inte har konverterat av religiös övertygelse torde han eller hon inte ha för avsikt att leva som konvertit och därmed inte heller löpa risk för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling efter sin hemkomst.**

MIG 2011:29

- * Vid prövningen av om en utlänning gjort sannolikt att hans konversion från en religion till en annan är **äkta i den bemärkelsen att den grundar sig på en genuin personlig, religiös övertygelse** ska en individuell bedömning göras i enlighet med den handbok och de riktlinjer som Förenta nationernas flyktingkommisarie gett ut.

MIG 2011:29

- * En samlad bedömning ska göras av de omständigheter under vilka konversionen kommit till stånd och av **om personen vid en återkomst till hemlandet kan antas komma att leva som konvertit**. När det handlar om **konversion efter det att utlänningen lämnat sitt ursprungsland - konversion sur place - påkallar trovärdighetsfrågan extra uppmärksamhet**.

Migrationsverkets yttrande

- * Det är ett ingripande och allvarstygnt beslut att byta religion vilket måste avspegla sig i den enskildes engagemang och överväganden i religiösa frågor. **En genuin konversion kan inte ha som grund att den enskilde sökt sig till en församling för att få gemenskap och ro snarare än på grund av religiös övertygelse**

Slutsatser

- * A har inte kunnat göra sannolikt att han konverterat av genuin övertygelse eller att han kommer att utöva kristendomen i Afghanistan i den omfattning och grad att hans religionsintresse kommer att ådra sig de afghanska myndigheternas intresse eller tilldra sig privata aktörers uppmärksamhet.

OM VITTNESMÅL

- * Det förhållandet att vittnena uttalat att de anser att A är kristen ger också **ett visst stöd** för hans talan men **sådana allmänna uttalanden kan inte tillmätas något avgörande bevisvärde.**

Vaga uppgifter

- * Migrationsöverdomstolen finner vidare att A:s uppgifter om varför han bytt religion samt om kristendomens betydelse för honom personligen är **genomgående vaga och allmänt hållna**. Att det förhåller sig på det sättet är anmärkningsvärt med tanke på att **en genuin konversion måste antas vara ett ytterst viktigt ställningstagande för den enskilde och ha en mycket stor betydelse i den personens liv**.

Landinfo om Afghanistan

- * Mot bakgrund av den landinformation som tillförts målet, och i likhet med parternas samstämmiga mening, **finner Migrationsöverdomstolen att det föreligger en generell risk för förföljelse och för omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av konvertiter i Afghanistan.**
- * Under förutsättning att A kan göra sannolikt att hans konversion till kristendomen är genuin är han alltså berättigad till uppehållstillstånd i Sverige med stöd av 5 kap. 1 § utlänningslagen.

Arbetsmaterial från utbildning ”Tro och trovärdighet”

MIGRATIONSVERKETS RIKTLINJER FÖR UTREDNING AV KONVERTITER

KÄLLOR

UNHCR, Guidelines on International Protection:
"Religion- Based Refugee Claims", 2004

RÄS 26/2012 – Rättsligt ställningstagande om religion
som asylskäl

RÄS 09/2013 – Rättsligt ställningstagande om metod för
prövning av trovärdighet och tillförlitlighet

1. Religionsutövning i hemlandet

- Vilka möjligheter som generellt sett finns att utöva religion i hemlandet.
- Hur sökanden i hemlandet haft och gett uttryck för sin religiösa övertygelse.
- Information om sökandes personliga erfarenheter av religionsutövning i hemmet och i samhället i övrigt – i huvudsak när det gäller sökandes tidigare religion
- Information om sökandes aktiviteter i hemlandet som är kopplade till religionsutövning, religionsutbildning samt övrig utbildning etc. Vad hade tidigare religion för betydelse i ditt vardagsliv?

2. Praktiska erfarenheter av den nya religionen

- Hur sökandens religiösa övertygelse uttrycks i Sverige
- Sökandens religiösa erfarenheter
- Hur hans/hennes tillbedjan genomförs
- Deltagande i aktiviteter i kyrkan, församlingen eller i samhället? Vilken omfattning? Utövas någon form av missionerande verksamhet i Sverige? Hur går i så fall denna till?
- Intressant är att få kännedom om sökandes dop. Ev. konfirmation? Undervisning inför dop och konfirmation? Hur omfattande var denna? På vilket språk?
- Deltagande i gudstjänst? Hur ofta? Förstår sökande språket under gudstjänsten – om inte hur tillgodoser han/hon sig budskapet? Utövar sökande sin tro på annat sätt?

Fortsättning...

- Vid vilka speciella tillfällen/högtider har han/hon deltagit i kyrkan/församlingen
- Genomgångna riter utöver dop och konfirmation inom den nya religionen
- * Sökandes information om deltagande i olika högtider och sökandes upplevelser vid dessa högtider är väsentlig. På vilket sätt skiljer sig dessa från högtider inom den tidigare religionen
- * Eventuella erfarenheter av övriga riter inom kyrkan/församlingen

4. Förändringen inom personen

- Hur den sökande kommit i kontakt med den nya tron
- Vad har lett sökanden i den nya tron
- Karaktären av sökandes trosuppfattning
- Betydelsen av religionen i hans/hennes vardagsliv
- När/var/hur?
- Vad var avgörande för bekännelsen till en ny tro? Varför kan detta inte hittas i den tidigare religionen?
- Hur upplever sökande sin trosuppfattning? Hur påverkar trosuppfattningen honom/henne som individ? Varför kan detta inte hittas i den tidigare religionen?
- Har den nya tron förändrat personens vardagliga handlingar?

Kunskaper om den nya religionen

- * Anpassa kunskapsfrågorna efter personens deltagande i riter och högtider
- * Den som återoppar sig vilja missionera vid ett återvändande till hemlandet bör ha större kännedom om detaljerna i sin religion.
- * Fokusera på att få sökande att beskriva likheter och skillnader mellan tidigare tro och den nu antagna tron
- * Sökandes uppfattning om religionernas huvudpersoner (Jesus samt Mohammed) och religionernas budskap bör diskuteras

Fortsättning...

- * Vilka värden religionen ger individen
 - Personliga värden, kulturella värden etc.
- * Eventuell ovilja mot den tidigare tron
 - Beskriv denna ovilja noggrant. Är det den tidigare religionen i sig personen motsätter sig eller endast hur den tolkas?

5. Hur andra uppfattar sökande

- * Öppen med sin nya religion?
- * Hur kommer det märkas att personen har en tro vid ett återvändande?
- * Berättat för andra landsmän i Sverige, familjen i Sverige och i hemlandet? Hur har dessa reagerat?
- * Vilka handlingar anser individen kommer att avslöja hans eller hennes nya tro? Missionera?

6. Förklaringar till eventuella brister

- * Sökanden får tillfälle att förklara ev. tveksamheter och motstridigheter i sin berättelse
- * Sökande får tillfälle att förklara ev. brister i kunskaperna om den nya religionen
- * Om konverteringen skett efter Migrationsverkets beslut ska sökande få tillfälle att förklara varför konverteringen skett sent / i anslutning till beslut etc.

Olika syn inom kyrkorna?

- I de flesta samfund är dopet avgörande.
- Många kyrkor i Sverige (Svenska kyrkan, katolska kyrkan, de ortodoxa kyrkorna, Equmeniakyrkan m.fl.) praktiserar barndop. I barndopet betonas Gudsrelationen som gåva. När vuxna kommer och vill döpas så föregås det av dopundervisning och ett aktivt ställningstagande att vilja bli döpt och leva som kristen.

-
- I andra kyrkor (Pingstkyrkor, Evangeliska Frikyrkan, fristående samfund inom trosrörelsen) praktiseras bara troendedop (av ungdomar eller vuxna). Då betonas både dopet som gåva och den personliga omvändelsen till ett liv med Kristus. Dopet föregås oftast av undervisning men i vissa samfund är dopet ett av de första stegen mot ett liv som kristen.

- I några få kyrkor (Frälsningsarmén, Kväkarsamfundet) finns ingen dopritual utan medlemskap grundar sig bara på ställningstagande och vilja att dela gemenskapen.
- Innan 1996 var det möjligt att bli medlem i Svenska kyrkan utan att döpas. Möjligheten att vara medlem utan att döpas fanns kvar i tidigare Missionskyrkan, Baptistsamfundet och Metodistkyrkan).

Konversion kan t.ex. bero på... ur Lewis Rambos bok om konversion

- Vittnesbörd från människor man mött på sin väg i livet eller under sin flykt/resa till Sverige
- Vittnesbörd och information som man hittat på nätet eller i litteratur som man tidigare inte haft tillgång till
- * Uppenbarelser t.ex. i drömmar
- * Erfarenhet i gudstjänster som i det gamla sammanhanget inte varit möjliga eller tillåtna att delta i

eller

- * En livskris eller traumatiska upplevelser aktualiserar ofta trosfrågor och frågor om vad som är meningen med livet. Det kan leda till fördjupad religiositet i den egna traditionen – och ibland konversion till en annan tro
- * Ett nytt familje- eller vänkretssammanhang kan leda till en konversionen som först och främst grundas i en solidaritet med gruppens/familjens/det nya landets upplevda identitet och trosinriktning
- * Många olika faktorer (t.ex. emotionella, etiska, intellektuella) samspelar ofta eller finns i varierande grad och kombinationer för olika individer

Vad är en genuin konversion till kristen tro?

- Viktigare än kunskap (t.ex. Vad hette Jesus lärjungar?) är den **process** som ledde fram till en konversion och hur den nya tron **praktiseras**.
- **Dopet** sker ibland i en tidig fas i konversionen, ibland efter lång tid. I t.ex. Iran eller Afghanistan vågar präster inte döpa konvertiter eller skriva dopintyg av rädsla för repressalier. Ibland döper gästpastorer på besök från andra länder. I Sverige har olika kyrkor olika praxis.
- Det finns inte per definition någon motsättning mellan **genuinitet** och **egen vinning**. En konversion kan vara genuin även om det samtidigt finns en strävan efter att få asyl i Sverige.

Arende om en kvinna från Iran oktober 2016 Domstolen i Göteborg

- * Migrationsverket avslog kvinnans ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd och beslutade att utvisa henne till Iran. Verket menade att det fanns **brister i tillförlitligheten i hennes redogörelse för vad som ska ha hänt henne på grund av hennes religiösa tillhörighet** och pekade även på att hon **saknade vissa kunskaper inom religionen.**

Migrationsverkets resonemang

- * Kvinnan ansågs **inte ha gjort sannolikt att hon konverterat av genuin övertygelse** eller att hon skulle tillskrivas en religiös uppfattning i hemlandet. Därmed ansågs hon inte ha något behov av skydd.
- * Men **Migrationsdomstolen** menar att man **inte kan ifrågasätta genuiniteten i hennes tro utifrån en berättelse som endast i några få avseenden saknar uttömmande svar.**

Migrationsverkets yttrande

* Hon har inte förklarat vad kristna begrepp betyder för henne. Hon är inte döpt. Hon har inte missionerat. Hon kan endast spekulera i att myndigheterna i hemlandet känner till hennes aktiviteter. Hon har inte gjort sannolikt att hon konverterat eller att hon skulle tillskrivas en religiös uppfattning i hemlandet. Hon har inget behov av skydd. Synnerligen ömmande omständigheter finns inte heller.

igrationsdomstolens resonemang

Det ligger i sakens natur att det finns stora svårigheter att bedöma den reella grunden för en uppgiven religiös övertygelse. En konversion till en ny religion är en pågående process och en religiös tro kan upplevas på många olika sätt. I klagandens redogörelse för sin nyfunna kristna tro finns vissa uppgifter, och brist på uppgifter, som skulle kunna tala emot tillförlitligheten i redogörelsen.

-
- * Hon har t. ex. inte uttömmande kunnat svara på samtliga frågor som ställts om innehållet i kristendomen och sina egna överväganden när hon konverterat. **Hon har emellertid relativt ingående kunnat redogöra för hur hennes tro på kristendomen i samband med vissa händelser i hennes liv och i samband med kontakter med andra kristna gradvis växt fram och formats till en stark tro.** Hennes barn har också under lång tid varit kristna.

Hennes redogörelse för hur hon som intresserad av kristendomen i sitt hemland agerat och den situation kristna lever under där, med hemkyrkor m.m. stämmer också med den information som finns om hur situationen där ser ut för kristna (se bl.a. Home Office, Country of Origin Information Report, Iran, september 2013).

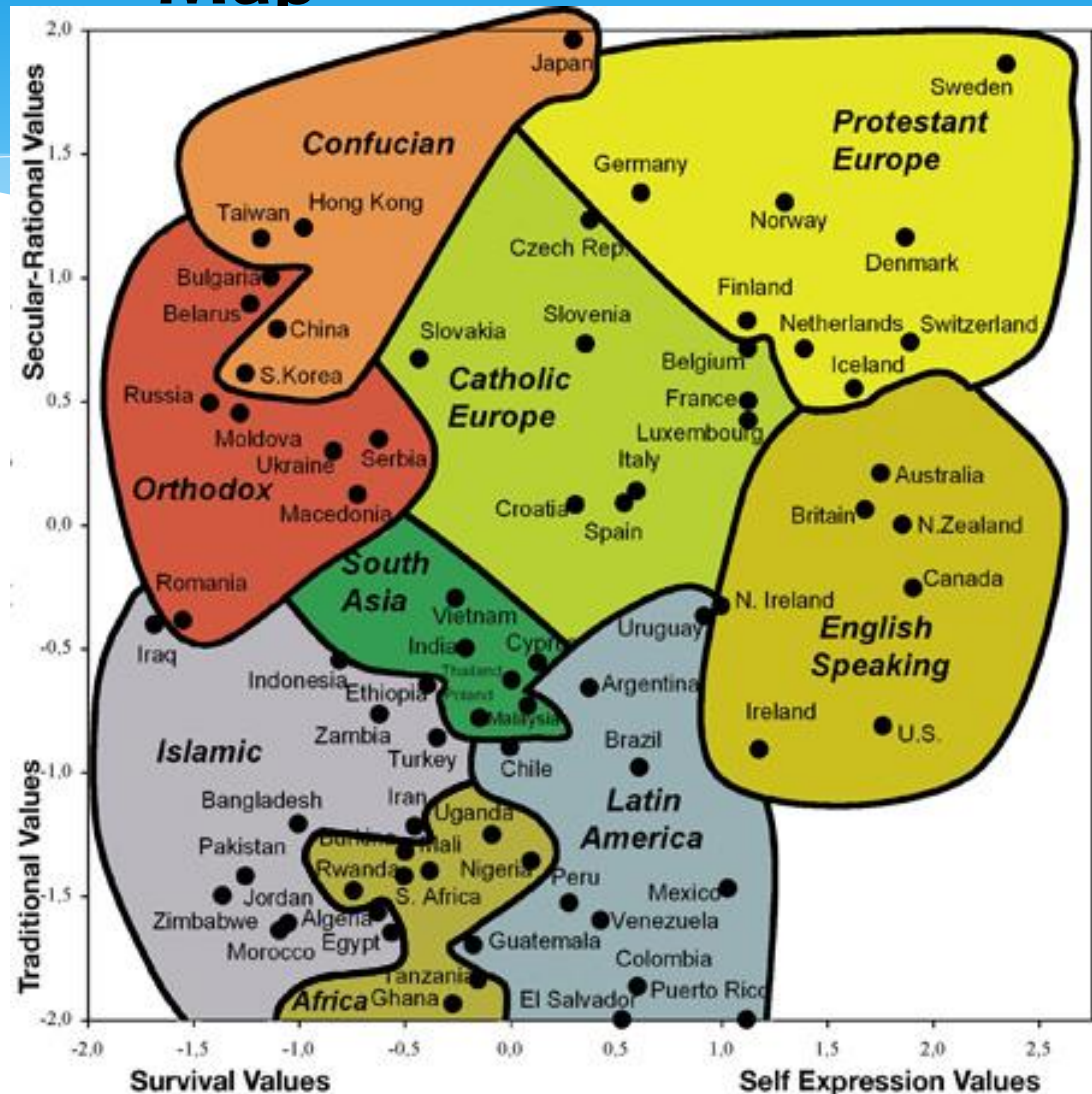
- * **Att ifrågasätta genuiniteten i klagandens tro utifrån en berättelse som endast i få avseenden saknar uttömmande svar är inte möjligt.**
- * **Det har också kommit fram att hon är aktiv i den kyrka hon tillhör. I målet har även getts in ett intyg från den församling hon tillhör som ger visst stöd åt hennes redogörelse i fråga om sin kristna tro. Det finns därför ingen anledning att ifrågasätta genuiniteten i denna.**

Domstolens slutsats

Domstolen konstaterar att en religiös tro kan upplevas på många olika sätt och att kvinnan relativt ingående kunnat redogöra för hur hennes tro på kristendomen i samband med vissa händelser i hennes liv gradvis växt fram och formats till en stark tro. Hon är numera även döpt och aktiv i den kyrka hon tillhör.

The World Values Survey Cultural Map

Sverige är globalt sett exceptionellt sekulärt och individorienterat och det begränsar vår förståelse av vad religiös tillhörighet innebär i stora delar av världen

Från: Ronald Inglehart and Christian Welzel: "Changing Mass Priorities: The Link Between Modernization and Democracy." 2010

Genuin övertygelse

- * Kan en myndighet avgöra en trosfråga av denna art?
- * Kan en präst och /eller församling avgöra en troendes genuina övertygelse?
- * Ställer vi samma krav när det gäller politiska åsikter?

Lewis Rambos sammanställning av konversionens olika faser

Stage of process	Factors that must be assessed in this stage
Stage 1: Context	Factors that facilitate or hinder conversion
Stage 2: Crisis	May be personal, social, or both
Stage 3: Quest	Intentional activity on part of potential convert
Stage 4: Encounter	Recognition of other R/S option
Stage 5: Interaction	Extended engagement with new R/S option
Stage 6: Commitment	Identification with new R/S reality
Stage 7: Consequences	Transformation of beliefs, behaviors, or identity as result of new commitment